



# Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan arviointiperiaatteet 2023 - 2025

Aluevaltuusto 4.9.2023

# Tarkastuslautakunnan tehtävät

Hyvinvointialuelain 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta;
- 4) huolehtia hyvinvointialueen ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa, että 89 §:ssä säädettyä velvollisuutta ilmoittaa sidonnaisuuksista noudatetaan, ja saattaa ilmoitukset aluevaltuuston tiedoksi;
- 6) valmistella aluehallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle muitakin tarpeellisina pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

# Tarkastuslautakunnan tehtävät

---

Arviointitehtävän lisäksi tarkastuslautakunnan lakisääteisiin tehtäviin kuuluu muun muassa

- Ehdotuksen tekeminen aluevaltuustolle tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille
- Tilintarkastuspalvelun hankintaesityksen tekeminen aluevaltuustolle
- Tilintarkastajan tehtävän ja tarkastussuunnitelman toteutumisen seuranta
- Sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen valvonta

# TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTITEHTÄVÄT

## Talousarviotavoitteiden toteutumisen arviointitehtävä

Ovatko aluevaltuuston talousarviossa hyvinvointialueelle ja sen konsernille asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet?

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti niihin tavoitteisiin, jotka eivät ole toteutuneet.

## Strategian toteutumisen arviointitehtävä

Tarkastuslautakunta arvioi harkitsemassaan laajuudessa strategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista, sekä sitä toteuttavatko talousarviossa asetetut tavoitteet hyvinvointialueen strategiaa.

Hallituksen esitys:  
Tarkastuslautakunnan tulisi arvioinnissaan kiinnittää huomiota myös näiden hyvinvointialueiden strategiassa esitettyjen tavoitteiden toteutumiseen.

## Toiminnan tuloksellisuuden arviointitehtävä

Tavoitteiden toteutumisen arvioinnin lisäksi tarkastuslautakunnalla on oikeus arvioida myös hyvinvointialueen toiminnan, toimintatapojen ja palvelujen järjestämisen tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

## Toimintakertomuksen arviointitehtävä

Antaako toimintakertomuksessa esitetty selvitys riittävät tiedot aluevaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta ja onko toteuttaminen ollut tuloksellista ja tarkoituksenmukaista?

## Talouden tasapainottamisen arviointitehtävä

Tarkastuslautakunta arvioi hyvinvointialueen talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä tasapainotuksen kannalta.

Hallituksen esityksestä:

Oleellista olisi, että lautakunta tuottaisi lisäarvoa ja tukea aluevaltuuston päätöksenteolle tuottamalla ja hankkimalla uutta tietoa ja näkemyksiä hyvinvointialueen taloudesta ja hallinnosta. Lisäarvoa tuottava arviointi sisältää toimenpidesuosituksia ja vaihtoehtojen pohdintaa. Asiantilan pelkkä toteaminen ei vielä riitä arvioinniksi.

Minna Ainasvuori, BDO  
*”Arviointi on lähtökohtaisesti jälkikäteistä, mutta ’reaaliaikaista’ arviointia ei ole kielletty. Mm. talouden arvioinnissa on syytä peilata arviointihetkeen ja tulevaan, ei pelkästään toteutuneisiin lukuihin.”*

# Tarkastuslautakunnan arviointiperiaatteet 2023-2025

- Arviointiperiaatteissa kuvataan tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttamisen periaatteet Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella
  - > Pyritään varmistamaan yhtenäiset ja selkeät toimintatavat sekä arviointityön laatu ja vaikuttavuus.
  - > Asiakirja antaa organisaatiolle ja sidosryhmille kuvauksen siitä mitä tarkastuslautakunnan arviointi tarkoittaa ja miten sitä toteutetaan.
- Valmistelussa pyydetty ja huomioitu kommentit tilintarkastajalta sekä Pohteen viranhaltijajohdolta
- Benchmarkattu verrokkien vastaaviin dokumentteihin

# Arviointityön lähtökohtia

---

- Tarkastuslautakunnan toteuttaa arviointia hyvinvointialuelain ja Pohjois-Pohjanmaan hallintosäännön mukaisesti
- Tarkastuslautakunnan arviointityö on suunnitelmallista
- Arvioinnin tulokset julkaistaan vuosittain arviointikertomuksessa. Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle myös muita tarpeellisiksi katsomiaan selvityksiä
- Aluevaltuuston puheenjohtajiston kanssa keskusteltiin 29.8.2023 siitä, että mahdollisuuksien mukaan lautakunta julkistaa arviointien tuloksia tilikauden aikana

# Tarkastuslautakunnan arviointiperiaatteet

- Tarkastuslautakunnan arviointityötä ohjaavat periaatteet
  - Riippumattomuus
    - Tarkastuslautakunta on työssään ulkopuolisista tahoista riippumaton
    - Tarkastuslautakunta määrittelee arviointisuunnitelmassa mihin se kohdistaa arviointia
  - Objektivisuus
    - Arviointi perustuu aineistosta nouseviin havaintoihin ja faktoihin
  - Luotettavuus
    - Varmistetaan monipuoliset tietolähteet
  - Vastuullisuus
    - Tavoitteena on tuottaa mahdollisimman hyvin hyödynnettävissä olevaa tietoa, jolla voidaan tukea aluevaltuuston päätöksentekoa
- Arviointityö perustuu Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen
  - strategiaan
  - talousarvioon ja taloussuunnitelmaan
  - päätöksiin
  - raportointitietoon sekä
  - muuhun tarkastuslautakunnan hankkimaan tietoon

# Arviointityön tavoitteet

- Tarkastuslautakunnan arviointien tarkoituksena on tuottaa aluevaltuustolle tietoa toiminnan ja talouden ohjausta ja päätöksentekoa varten
- **Arviointitiedon hyödynnettävyyttä parantaa tiedon ajantasaisuus**
- Arviointikertomuksessa aluevaltuusto saa tietoa asettamiensa tavoitteiden toimeenpanon onnistumisesta ja sekä tietoa hyvinvointialueen toiminnan tuloksellisuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta
- Arviointikertomus on objektiivinen, selkeä ja tiivis kokonaisuus, jonka tavoitteena on toiminnan kehittäminen

Kuntaliitto 2018, Kehittyvä tarkastuslautakunta tavoitteiden toteutumisen ja tuloksellisuuden arvioijana (s.12):

*”Uudistusten aikana on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota toiminnan ja palvelujen arviointiin. Arvioinnilla edistetään ja vahvistetaan palveluiden tuottamista kuntalaisille kuntalaislähtöisesti ja tuloksellisesti.”*



# Arvioinnin suunnittelu

---

- Arviointiohjelma valtuustokaudelle 2022-2025
  - Ylätason suunnitelma, jossa työtä jaetaan eri vuosille
- Tarkentuu vuosittain Arviointisuunnitelmaksi
  - > annetaan tiedoksi aluevaltuustolle
- Arviointiaiheista laaditaan arvioinnin toteuttamissuunnitelmat
  - Suunnitelma siitä miten arviointi toteutetaan
    - Aiheen rajaus
    - Arvioinnin kohde
    - Arviointikriteerit
    - Arviointikysymykset
    - Arvioinnin aikataulu
    - Arviointitilaisuus ja kuultavat sekä muut tiedonhankintamenetelmät
  - Toteuttamissuunnitelmat ovat 'Ei vielä julkisia asiakirjoja' (JulKL 6.1 § kohta 9)

# Arviointikertomus

---

- Lainsäädännössä ei ole tarkkoja ohjeistuksia arviointikertomuksen sisällöstä
  - Sisältö on pitkälti tarkastuslautakunnan harkinnassa
  - Arviointikertomus laaditaan arviointisuunnitelman pohjalta
- Arviointimuistioissa arviointiaiheet raportoidaan arviointikertomusta laajemmin
  - Julkaistaan arviointikertomuksen yhteydessä
- Hyvinvointialuelain ja sen esitöiden mukaisesti tarkastuslautakunta antaa suosituksia arviointien pohjalta toiminnan kehittämiseksi
- Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta
  - Hyvinvointialueen viranhaltijajohdolta saatu tieto, että vuoden 2022 arviointikertomuksen lausunto on valmistelussa ja on etenemässä suunnitelman mukaan aluevaltuuston 16.10.2023 kokoukseen

# Tarkastuslautakunnan ajankohtaisia asioita

---

- Tarkastuslautakuntien tapaaminen Kuopiossa 23.-24.8.2023
  - HUS, Pirha, Varha, Pohde ja Pohjois-Savo eli hyvinvointialueet, joilla sijaitsee yliopistosairaalat
  - Keskustelua tarkastuslautakuntien työskentelystä ja verkottumista
- Myös hyvinvointialueiden tarkastuslautakunnat ovat työssään alkuvaiheessa
  - Samoin kuin hyvinvointialueet, myös niiden tarkastuslautakunnat eroavat jonkin verran toisistaan
- Yliopistosairaaloiden verrokkiryhmä on keskeinen, ja tavoitteena on tehdä yhteistyötä lautakuntien kesken
  - Vertailutietoa ja mahdollisia yhteisarviointeja

# Aluevaltuustolta saatu palaute

---

- Tarkastuslautakunta pyysi palautetta aluevaltuustolta kesäkuussa 2023 webropol-kyselyllä
- Vastaajia oli yhteensä 19 henkilöä, eli 24 % aluevaltuutetuista vastasi kyselyyn
- Tarkastuslautakunta kiittää aluevaltuutettuja palautteesta ja ottaa saadun palautteen huomioon toiminnassaan
- Lisäksi lautakunta on toteuttanut itsearviointin ja kehittää toimintaansa jatkuvan kehittämisen periaatteella.



# Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma 2023

Aluevaltuusto 4.9.2023

# Arviointisuunnitelma 2023

---

- Tarkastuslautakunnan arviointikausi on elokuusta 2023 kevääseen 2024 siihen saakka, kunnes
- tilintarkastuskertomus on annettu ja arviointikertomus on hyväksytty.
- Arvioinnit tarkennetaan arviointien toteuttamissuunnitelmissa, joissa määritellään mm. arviointien rajaukset, aikataulut ja arviointiaineisto.
- Väliarviointi tehdään 30.6.2023 osavuosikatsauksen tilanteesta ja arviointiraportti annetaan aluevaltuustolle syksyllä 2023.
- Ulkoisen tarkastuksen ja arvioinnin yksikkö valmistelee lautakunnan arviointitilaisuuudet ja arviointimuistiot
- lautakunnan arviointisuunnitelman sekä arviointien toteuttamissuunnitelmien perusteet

# Arviointisuunnitelma 2023

---

- Aluevaltuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden arviointi
- Talouden tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toteutuminen
- Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025-2026
- Omistajaohjaus
- Hankinnat
- Päihde- ja mielenterveysasiakkaiden palvelut
- Asiakas- ja potilasturvallisuus
- Hoitotakuu
- Lasten, nuorten ja perheiden palvelut
- Oppilas- ja/tai opiskeluhuoltopalvelut (yhteisarviointi Oulun kaupungin tarkastuslautakunnan kanssa)



**Pohde**

Pohjois-Pohjanmaan  
hyvinvointialue

**Kiitos.**

**Lisätiedot:**

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

Kari Pentti

p. 050 5590 450

kari.pentti@alavieska.fi

Tarkastusjohtaja

Tarja Lempeä

p. 050 407 2078

tarja.lempea@pohde.fi